

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การสุ่มตัวอย่างประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับ แนวคิด การเรียนการสอน ปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีการศึกษา ปรัชญาศิลปศึกษา ทฤษฎีทางการเรียน การสอนศิลปศึกษา แนวคิดทางศิลปศึกษา การศึกษาศิลปะ ครูศิลปศึกษา และศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา รวบรวมมาเป็นแนวทางในการวิจัย

2. การสุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 213 คน ได้มาโดย วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขนาด ตามการจัดขนาดโรงเรียนของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 801 คนขึ้นไป

โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 401 - 800 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 400 คน

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งหมด 427 โรงเรียน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตต่าง ๆ ทั้ง 38 เขต ของกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นขนาดต่าง ๆ ได้ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่ 166 โรงเรียน เลือกสุ่มเป็นตัวอย่างร้อยละ 50 คิดเป็นจำนวนได้ 82 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดกลาง 250 โรงเรียน เลือกสุ่มเป็นตัวอย่างร้อยละ 50 คิดเป็นจำนวนได้ 125 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็ก 11 โรงเรียน เลือกสุ่มเป็นตัวอย่างร้อยละ 50 คิดเป็นจำนวนได้ 5 โรงเรียน

รวมโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 213 โรงเรียน

กลุ่มครูศิลปศึกษา เป็นครูผู้สอนศิลปศึกษา จากโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็น กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 1 คน รวม 213 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่มีต่อความหมายของศิลปะและศิลปศึกษา จากแนวคิดการสอนของ อาเธอร์ เอฟแลนด์ ลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาในด้านองค์ประกอบทางการสอนศิลปศึกษา ตามแนวคิดการสอนศิลปศึกษาของ อาเธอร์ เอฟแลนด์ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านครู
3. ด้านนักเรียน
4. ด้านวิธีการสอน
5. ด้านสื่อการสอน

6. ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแนวคิดทางการสอนศิลปะศึกษา ตามแนวคิดการสอนของอาเธอร์ เอฟแลนด์ ไปใช้ในการปฏิบัติจริง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open ended)

3.2.1 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

3.2.1.1 เป็นผู้ที่มีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องแนวคิด ปรัชญาการสอนศิลปะศึกษา ในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

3.2.1.2 เป็นผู้ที่มีความรู้ในการสอนศิลปะศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

3.2.1.3 เป็นผู้ชำนาญการนิเทศการสอนศิลปะศึกษาในระดับประถมศึกษา

นำแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิมาตรวจสอบหาความตรงของเนื้อหาในการใช้ภาษาและรูปแบบสอบถาม (Content Validity)

3.2.2 นำแบบสอบถามมาดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูศิลปะศึกษา ลังกัตสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 20 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient) ของ Cronbach (ประคอง กรรณสูตร, 2523)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right)$$

n แทนจำนวนข้อในแบบทดสอบ

s_i แทนความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_x แทนความแปรปรวนของคะแนนรวม

ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอเอกสารจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย จากผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเพื่อออกหนังสือถึงผู้อำนวยการเขต ศึกษาธิการเขต หัวหน้าสถานศึกษา และครูศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 38 เขต ตามลำดับ

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่ได้สุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มตัวอย่าง 213 โรงเรียน และเก็บรวบรวมทางไปรษณีย์ ในรูปแบบของสิ่งตีพิมพ์ โดยการส่งแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ของถึงหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา พร้อมทั้งแนบซองเปล่าติดแสตมป์ เจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนได้สะดวก

4.3 ผู้วิจัยแจกและเก็บรวบรวม แบบสอบถามด้วยตนเองและใช้บริการทางไปรษณีย์ เป็นบางส่วนเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในเขตไกล การเดินทางไม่สะดวก

4.4 จำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 212 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 178 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.96

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) นำมาวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

5.2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่มีต่อความหมายของศิลปะและศิลปศึกษา จากแนวคิดการสอนของอาเธอร์ เอฟแลนด์ และข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาในด้านองค์ประกอบทางการสอนศิลปศึกษาจากแนวคิดการสอนของอาเธอร์ เอฟแลนด์ ซึ่งลักษณะข้อคำถามทั้ง 2 ตอนเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจให้คะแนน และกำหนดค่าคะแนน 5 แต้ม ตามวิธีการของ Likent Scale (Best, 1981) ดังนี้

ระดับความคิดเห็น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าคะแนนเท่ากับ 5
เห็นด้วย	ค่าคะแนนเท่ากับ 4
ไม่แน่ใจ	ค่าคะแนนเท่ากับ 3
ไม่เห็นด้วย	ค่าคะแนนเท่ากับ 2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าคะแนนเท่ากับ 1

ต่อจากนั้น นำค่าคะแนนแนวคิดทางการเรียนการสอนศิลปศึกษามาหาค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังจากนั้น นำค่ามัธยฐานเลขคณิตมาแปลความหมายตามเกณฑ์ของ Bast (1981) ดังนี้

ระดับความหมาย

4.50 - 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 - 4.49	หมายความว่า	เห็นด้วย
2.50 - 3.49	หมายความว่า	ไม่แน่ใจ
1.50 - 2.49	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.49	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5.3 วิเคราะห์เนื้อหาข้อคำถามที่เป็นปลายเปิด โดยใช้ค่าสถิติร้อยละมาจัดเรียงลำดับในแบบสอบถาม

5.4 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 จำแนกออกมาเป็นแนวคิดทางการสอนศิลปศึกษาของอาเธอร์ เอฟแลนด์ ที่ได้จากองค์ประกอบวัฏจักรทางศิลปะ ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์และทฤษฎีจิตวิทยา ดังนี้

- 1) การสอนตามแนวคิดทฤษฎีมิเมติกและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ได้แก่ข้อ 3 6 9 16 19 24 27 31 33 37 45 48 52 56
- 2) การสอนตามแนวคิดทฤษฎีแพรกมาติกและทฤษฎีปัญญานิยม ได้แก่ข้อ 2 5 11 15 18 22 25 32 36 39 43 47 49 54
- 3) การสอนตามแนวคิดทฤษฎีเอกซ์เพรสซีฟและทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ได้แก่ข้อ 4 8 12 13 17 21 26 30 34 38 41 44 50 53
- 4) การสอนตามแนวคิดทฤษฎีออปเจกทีฟและทฤษฎีเกสตัลท์ ได้แก่ข้อ 1 7 10 14 20 23 28 29 35 40 42 46 51 55

5.5 ข้อมูลแบบปลายเปิด (Open - ended) ซึ่งเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแนวคิดทางการสอนศิลปศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติจริง นำมาเสนอในรูปความเรียงตามลำดับความถี่

6. การนำเสนอรายงานการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ ที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน นำเสนอรายงานจากการวิจัยเป็นรูปตารางประกอบความเรียง